

# Κεφάλαιο 1

---

## Η ΑΠΟΤΡΙΧΩΣΗ ΣΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

### 1. ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Αρχαιολογικά ευρήματα αποδεικνύουν ότι η πρώτη απόπειρα απαλλαγής από την τριχοφυΐα σημειώθηκε πριν από 20 χιλιάδες χρόνια περίπου, από τους ανθρώπους των σπηλαίων, οι οποίοι χρησιμοποιώντας κοφτερές πέτρες προσπαθούσαν να κόψουν τα γένια τους. Οι αρχαίοι Αιγύπτιοι άλειφαν το πρόσωπο τους με ζάχαρη ή κερί μέλισσας και ξυρίζονταν με κοφτερές λεπίδες. Την ίδια τακτική ακολουθούσαν και οι γυναίκες για να αφαιρέσουν την ανεπιθύμητη τριχοφυΐα στα πόδια και τις μασχάλες. Για τους Έλληνες το καθαρό δέρμα συμβόλιζε τον πολιτισμό και την αγνότητα, καθώς είχαν συνδέσει την έντονη τριχοφυΐα με τη δυσοσμία και την έλλειψη καθαριότητας.

Οι Ρωμαίοι ξύριζαν το πρόσωπό τους σε ένδειξη ενηλικίωσης, ενώ από κείμενα της ρωμαϊκής εποχής έχουμε και τις πρώτες αναφορές για την τάση των γυναικών να βγάζουν τις τρίχες των φρυδιών τους, προκειμένου να αλλάξουν το σχήμα τους.

Χιλιάδες χρόνια τώρα, η παρουσία τριχών στο σώμα κατέχει σημαντικό ρόλο στη ζωή του ανθρώπου, για πολλούς διαφορετικούς λόγους. Κατά καιρούς και ανάλογα με τα δεδομένα της εποχής, οι τρίχες θεωρήθηκαν ως σημείο υπεροχής, ομορφιάς και δόξας, ασκώντας σε κάθε περίπτωση μια παράξενη γοητεία. Ωστόσο συχνά, η παρουσία τους υπήρξε και πηγή δυσαρέσκειας και στενοχώριας, στα όρια της δυστυχίας ίσως, σε περιπτώσεις που δεν ήταν επιθυμητή.

Στο παρελθόν, σε πολλούς λαούς υπήρχε η πίστη ότι η ύπαρξη τριχών στο ανθρώπινο σώμα ήταν ένδειξη γονιμότητας. Σε άλλους υπήρχαν δοξασίες που συνέδεαν την παρουσία των μαλλιών με τη δύναμη της μαγείας και συχνά κρι-

νόταν απαραίτητη η αφαίρεση των τριχών από ολόκληρο το σώμα του μάγου ή της μάγισσας, για να τους στερήσουν τη σατανική τους δύναμη. Είναι γνωστή η αναφορά στη βίβλο σχετικά με τη δύναμη του Σαμσών, που αντλούσε από τα μακρὰ μαλλιά του και την οποία έχασε, όταν η Δαλιδά του τα έκοψε.

Οι προσπάθειες απομάκρυνσης των ανεπιθύμητων τριχών από το ανθρώπινο σώμα δεν χαρακτηρίζει τη σύγχρονη εποχή αλλά ανάγεται πολύ παλιά, καθώς η καλαισθησία στην εμφάνιση χάνεται μέσα στο χρόνο. Η αναζήτηση ενός άτριχου σώματος είναι ίσως τόσο παλιά, όσο και οι άνθρωποι των σπηλαίων. Η ιστορία της αποτρίκωσης είναι τόσο παλιά, όσο παλιά είναι και η επιθυμία του ανθρώπου να απαλλαγεί από την ανεπιθύμητη τριχοφυΐα.

## 2. ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Στην παλαιολιθική εποχή έκαιγαν τις τρίχες με φωτιά, ενώ και στην εποχή των Ασσυρίων η αποτρίκωση γινόταν με πυρωμένες σπάτουλες. Στην Αφρική, Ευρώπη, Ασία και Αμερική, γυναίκες και άνδρες στην προσπάθειά τους να αφαιρέσουν από το σώμα τους την ανεπιθύμητη τρίκωση, χρησιμοποίησαν κατά καιρούς μεθόδους όπως η σύνθλιψη, το κόψιμο και το ξερίζωμα των τριχών. Τα εργαλεία τους, αρκετά πρωτόγονα, προμηθεύονταν απευθείας από τη φύση. Κοφτερά δόντια ζώων, αιχμηρές πέτρες, όστρακα, ελαφρόπετρες αλλά και εγχύματα δένδρων υπήρξαν τα πρώτα μέσα αποτρίκωσης.

Με την πάροδο του χρόνου η ιδέα της αποτρίκωσης ενισχύθηκε και ο άνθρωπος επιδόθηκε στην αναζήτηση νέων τρόπων απαλλαγής από την ανεπιθύμητη τριχοφυΐα. Έτσι, χρησιμοποιήθηκαν εργαλεία που κατασκεύαζε ο ίδιος, όπως λαβίδες, ξυράφια αλλά και διάφορα αποτριχωτικά μίγματα. Διάφορα συστατικά όπως ζάχαρη, μέλι, λευκό κρασί, ρητίνη, κόλλα από κισσό, λίπος γαϊδάρου, χολή κατσίκας, οξιά σε σκόνη, κ.ά., αποτέλεσαν τη βάση για τη παρασκευή σπιτικών αποτριχωτικών λωσιών. Ήδη από το 4.000-3.000 π.Χ., υπάρχουν ενδείξεις σχετικά με την εφαρμογή αποτριχωτικών μεθόδων, με τη χρήση αλοιφών που περιείχαν άμυλο, ενεργό ασβέστη και σανδαράχη (φυσικό τριθειούχο αρσενικό).

### 2.1 ΑΡΧΑΙΑ ΑΙΓΥΠΤΟΣ

Οι Αιγύπτιοι είναι ιστορικά αποδεδειγμένο ότι προτιμούσαν να είναι άτριχοι. Υπάρχουν αναφορές ότι στην αρχαία Αίγυπτο άλειφαν το σώμα με μέλι και καλούσαν στρατιές μυρμηγκιών, τα οποία μαζί με το δόλωμα, έτρωγαν και τις τρί-

χες. Το ξυρισμένο κεφάλι θεωρείτο ως σύμβολο της τάξης των ευγενών, αλλά και ως σύμβολο γοήτρου. Άνδρες αλλά και γυναίκες συνήθιζαν να ξυρίζουν το κεφάλι τους και στη συνέχεια φορούσαν περούκες.

Ο Ηρόδοτος αναφέρει ότι οι Αιγύπτιοι ξυρίζονταν και ότι μόνο μετά από θάνατο, άφηναν να μεγαλώσουν τα γένια τους. Συνήθως αφαιρούσαν τις τρίχες με ξυράφια και μπρούτζινες λεπίδες. Οι ελαφρόπετρες ήταν εξαιρετικά δημοφιλείς ως μέσο απομάκρυνσης των ανεπιθύμητων τριχών, γεγονός που πιστοποιείται από τα ευρήματα αιγυπτιακών τάφων, επειδή μέσω της τριβής αποκόπτονταν οι τρίχες.

Επίσης διάφορες αποτρίκωτικές κρέμες χρησιμοποιήθηκαν στην Αίγυπτο για την απαλλαγή από τις τρίχες. Οι Αιγύπτειες αφαιρούσαν τις τρίχες από τα πόδια τους με σκευάσματα που παρασκεύαζαν με κεριά μέλισσας ή ζάχαρη. Η βασίλισσα Κλεοπάτρα συνήθιζε να χρησιμοποιεί ένα παρασκεύασμα αποτελούμενο από αρσενικό και άσβεστο ασβέστιο, που προερχόταν από τη θερμική επεξεργασία ασβεστολιθικών πετρωμάτων.



## 2.2 ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΡΩΜΗ

Στην εποχή των αρχαίων Ελλήνων αλλά και αργότερα των Ρωμαίων, φαίνεται ότι η απουσία των τριχών στο ανθρώπινο πρόσωπο, κεφάλι και σώμα, υπήρξε το ιδανικό ζητούμενο. Έλληνες και Ρωμαίοι απομάκρυναν τις ανεπιθύμητες τρίχες με τράβηγμα, ξύρισμα και διάφορα αποτρίκωτικά μέσα. Αρχικά κοφτερές πέτρες και κοχύλια αντικαθιστούσαν τα ξυράφια. Μια πρωτόγονη αποτρίκωτική μέθοδος, που ωστόσο χρησιμοποιήθηκε μέχρι τις αρχές του 20<sup>ου</sup> αιώνα, αφορούσε την αφαίρεση των τριχών με τρίψιμο του δέρματος, με τραχιά γάντια. Οι Ρωμαίοι αποτρίκωναν επίσης το δέρμα τους τρίβοντάς το με ελαφρόπετρες. Οι Ρωμαίες συνήθιζαν να ξερίζουν τα φρύδια τους με λαβίδες. Η Ποπαία, σύζυγος του Ρωμαίου αυτοκράτορα Νέρωνα, φημολογείται ότι χρησιμοποιούσε αποτρίκωτικά σκευάσματα που περιείχαν αρσενικό.

Πολλές φορές και οι άνδρες στην αρχαία Ρώμη ξερίζωναν τα γένια τους αντί να τα ξυρίζουν και μάλιστα αναφέρεται ότι και ο ίδιος ο Ιούλιος Καίσαρας, ξερίζωνε τις τρίχες του προσώπου του. Ιστορικές αναφορές της εποχής του αυτοκράτορα Αδριανού, αποκαλύπτουν ότι οι Ρωμαίοι άνδρες συνήθιζαν να ξυρίζουν το πρόσωπό τους. Άλλωστε, υπήρχε η πεποίθηση ότι το πρώτο ξύρισμα των

νέων ανδρών, αποτελούσε την επιβεβαίωση για την έναρξη της ενηλικιώσής τους και για το λόγο αυτό, προσφερόταν στους θεούς, ως δώρο.

Ο Μέγας Αλέξανδρος είχε επίσης καθιερώσει το ξύρισμα των στρατιωτών του για πρακτικούς λόγους, επειδή κατά τη διάρκεια των συμπλοκών σώμα με σώμα, οι εχθροί έπιαναν τους άνδρες του από τα γένια τους, με συνέπεια τη μείωση της ευελιξίας τους.

### 2.3 ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ-ΑΡΑΒΙΑ

Στην Αραβία οι γυναίκες χρησιμοποιούσαν επίσης το αρσενικό ως μέσο αποτριχώσης, καθιστώντας το δε ακόμη πιο επικίνδυνο με την απευθείας εφαρμογή του σε τομές, που έκαναν για το λόγο αυτό, στο δέρμα τους. Ακόμη, συνήθιζαν να απομακρύνουν τις ανεπιθύμητες τρίχες με τη χρησιμοποίηση κλωστών από βαμβάκι, τις οποίες έδεναν στα δάκτυλά τους και τις περνούσαν με απότομες κινήσεις πάνω από την επιφάνεια με τις τρίχες, με σκοπό να εγκλωβίζονται τα τριχικά στελέχη σ' αυτές και να απομακρύνονται στη συνέχεια, μαζί με τη ρίζα τους (ξερίζωμα τριχών). Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται μέχρι και σήμερα από κάποιους λαούς της Ανατολής. Παρόμοιο χημικό αποτριχωτικό παρασκεύασμα με εκείνο των αρχαίων Αιγυπτίων, χρησιμοποιήθηκε πριν από αιώνες και στην Τουρκία. Ήταν γνωστό ως «rusma» και παρασκευαζόταν από αρσενικό και άσβεστο ασβέστιο, με προσθήκη μικρής ποσότητας ροδόσταμου.

Η ζάχαρη αποτέλεσε τη βάση ενός αποτριχωτικού μέσου των κατοίκων της Μέσης Ανατολής (Αιγύπτου, Λιβάνου, Παλαιστίνης, Τουρκίας). Η μέθοδος αυτή, θεωρείται ότι γεννήθηκε από ένα αρχαίο γαμήλιο τελετουργικό, σύμφωνα με το οποίο οι νύφες των χωρών αυτών έπρεπε να αφαιρέσουν τις τρίχες από ολόκληρο το σώμα, εκτός από την περιοχή του κεφαλιού και των φρυδιών. Σύμφωνα με την παράδοση, η νύφη όφειλε να διατηρήσει το σώμα της άτριχο σε όλη τη διάρκεια της έγγαμης ζωής της, ως σύμβολο καθαριότητας αλλά και σεβασμού προς

το σύζυγό της. Το έθιμο αυτό απαλλάσσεται ακόμη σε ορισμένες περιοχές και μάλιστα την εφαρμογή της αποτριχωτικής μεθόδου, επιμελείται η μητέρα του γαμπρού. Πιθανά η συνήθεια αυτή, που αφορά στην απομάκρυνση των τριχών, να είχε ως στόχο την υγιεινή κυρίως και σε δεύτερο λόγο την ομορφιά ή τη μόδα της εποχής. Οι κλιματικές συνθήκες των



περιοχών της Μέσης Ανατολής με το έντονα θερμό κλίμα, παρέχει την ευκαιρία στα μικρόβια να αναπτύσσονται εύκολα και αναμφισβήτητα η αφαίρεση των τριχών του σώματος, αποτρέπει σε κάποιο βαθμό, τις μολύνσεις.

Οι Σουμέριοι και οι Μεσοποτάμιοι αφαιρούσαν τις τρίχες με λαβίδες. Πληροφορίες που φτάνουν στην εποχή μας, μέσα από ανασκαφές τάφων, μας αποκαλύπτουν τη χρήση αποτριχωτικών λαβίδων πριν από το 3.500 π.Χ..

## 2.4 ΑΠΩ ΑΝΑΤΟΛΗ

Το ξύρισμα υπήρξε δημοφιλές και στην Ινδία κατά την αρχαιότητα, δεδομένου ότι η υγιεινή ήταν επιβεβλημένη και από την ινδουιστική θρησκεία.

Έτσι, ήταν συνηθισμένη η αφαίρεση με ξυράφι τόσο των τριχών στο άνω χείλος και το γένειο, όσο και των τριχών στο κεφάλι, το στήθος και το εφίβαιο.



## 2.5 ΑΦΡΙΚΗ

Στην Αφρική, στην Ουγκάντα, υπήρχε η συνήθεια να απομακρύνονται όλες οι τρίχες του σώματος με ρητίνη, που αλείφονταν πάνω στις τρίχες σε ρευστή μορφή και στη συνέχεια, μετά από τη στερεοποίησή της, αφαιρούνταν με απότομο τράβηγμα και συμπιέσιμα και τις ανεπιθύμητες τρίχες.

## 2.6 ΕΥΡΩΠΗ-ΑΜΕΡΙΚΗ

Οι Ινδιάνοι της Αμερικής έτριβαν και ξερίζωναν τις τρίχες από το σώμα τους με κοφτερά κοχύλια.

Στη Βραζιλία οι γυναίκες συνήθιζαν να αφαιρούν τις τρίχες με ένα τύπο κεριού που παρασκεύαζαν από τις εκκρίσεις του δένδρου Coko de Mono.

Οι Αγγλοσάξονες χρησιμοποιούσαν λαβίδες για την αφαίρεση των περιττών τριχών από τα φρύδια και άλλα σημεία του σώματός τους. Στα μέσα του 15<sup>ου</sup> αιώνα, η μόδα απαι-





τούσε την αφαίρεση των φρυδιών και το ξύρισμα του μετώπου.

Μέχρι την εποχή της Ελισάβετ, το ψηλό μέτωπο ήταν στη μόδα και προκειμένου να το αποκτήσει μια γυναίκα, όφειλε να αποτριχώνει τα μαλλιά της. Οι μητέρες συνήθιζαν να αλείφουν με λάδι καρυδιάς το μέτωπο των παιδιών τους για να αποτρέψουν την τριχοφυΐα.

Στην Αγγλία, το 1685, εκδόθηκε ένα βιβλίο με τίτλο “Λεξικό των κυριών”, στο οποίο περιγράφονταν πολλοί τρόποι και συνταγές για την απομάκρυνση της ανεπιθύμητης τρίχωσης. Μάλιστα ένας

από αυτούς έκανε αναφορά στα πυκνά φρύδια.

Οι Αμερικανίδες, στα 1700, χρησιμοποιούσαν καταπλάσματα καυστικής αλυσίβας για το κάψιμο των τριχών τους.

Το 1713 εκδόθηκε άλλο ένα αγγλικό βιβλίο ομορφιάς, με τίτλο “Τα μυστικά της Βασιλικής τουαλέτας ομορφιάς”, όπου υποδεικνύονταν και άλλες μέθοδοι και συνταγές αποτρίχωσης.

Το πρώτο ασφαλές ξυράφι σχεδιάστηκε το 1762 από τον Jean Jacques Perret, ένα Γάλλο κουρέα, με προσθήκη ενός μεταλλικού προστατευτικού στη μια πλευρά της λεπίδας, ώστε να αποτρέπεται είσοδος της στο δέρμα.

Στις ΗΠΑ, από το 1844, υπήρχε διακίνηση αποτριχωτικών συσκευασιών σε μορφή σκόνης. Μια Αμερικανίδα με το όνομα madam Lola Montez, το 1858, εξέδωσε ένα βιβλίο ομορφιάς, στο οποίο προειδοποιούσε για την επικινδυνότητα των αποτριχωτικών που περιείχαν αρσενικό, αφού ήδη ήταν γνωστά τα δερματικά προβλήματα από τη χρήση του. Εναλλακτικά πρότεινε τη χρήση ενός τύπου αποτριχωτικού, που αποτελούνταν από ένα κομμάτι δέρμα με επίστρωση από κόμμι, ρητίνη και πίσσα, που εφαρμοζόταν στην περιοχή με τις ανεπιθύμητες τρίχες. Μετά από τρία λεπτά παραμονής του στο δέρμα έπρεπε να απομακρυνθεί με απότομο τράβηγμα και διαβεβαίωνε ότι με τον τρόπο αυτό οι τρίχες αφαιρούνταν μαζί με τις ρίζες τους και ποτέ πια δεν θα επέστρεφαν.



Ένα σημαντικό βήμα στην ιστορία της αποτρίκωσης έγινε το 1895, όταν ο Κινγκ Ζιλέτ σχεδίασε ένα ξυράφι με αφαιρούμενες λεπίδες, το οποίο κυκλοφόρησε τελικά το 1903. Έπειτα από λίγα χρόνια, το 1915, οι γυναίκες είχαν πλέον στη διάθεσή τους το Milady Dicollette, το πρώτο ξυράφι αποκλειστικά για γυναικεία χρήση. Έκτοτε, μεσολάβησαν είκοσι πέντε χρόνια μέχρι να δημιουργηθεί και η πρώτη ηλεκτρική ξυριστική μηχανή για γυναίκες.

Στις αρχές του περασμένου αιώνα, με στόχο πάντα την αποτρίκωση, χρησιμοποιήθηκαν χημικά οξέα, τα οποία δεν κατέστρεφαν μόνο τις τρίχες αλλά και το δέρμα. Περί το 1912, αρκετοί Αμερικανοί δερματολόγοι άρχισαν να εφαρμόζουν ένα χημικό αποτριχωτικό σκεύασμα στους πελάτες τους, πολλοί από τους οποίους σύντομα εμφάνισαν μη αναμενόμενες αντιδράσεις, όπως ολική πώση των τριχών της κεφαλής, πόνους στα πόδια και στην κοιλιά, προσωρινή τύφλωση και πολλαπλές νευρικές διαταραχές.

Παράλληλα με τη δημιουργία της πρώτης ηλεκτρικής ξυριστικής μηχανής για γυναίκες, τη δεκαετία του '40, κυριάρχησε και η μόδα της αποτρίκωσης του σώματος με χρήση ελαφρόπετρας ή λαβίδας αποτρίκωσης (τσιμπιδάκι). Εξάλλου, κατά την ίδια δεκαετία, εμφανίστηκε και το πρώτο εμπορικό σκεύασμα αποτριχωτικής λοσιόν με βάση πανάρχαιες συνταγές, ενώ ταυτόχρονα δοκιμάστηκε από το γυναικείο πληθυσμό και το κερί σε ρευστή μορφή, θερμό ή κρύο.

Η σημαντικότερη όμως και νεότερη ανακάλυψη είναι η **αποτρίκωση με ηλεκτρόλυση**. Αξίζει να σημειωθεί ότι η πρώτη προσπάθεια είχε γίνει ήδη από το 1800 από φυσικούς, οι οποίοι προσπάθησαν να αποδυναμώσουν τη ρίζα της τρίχας, εισάγοντας στο θύλακό της μια βελόνα εμποτισμένη με θειικό οξύ. Ωστόσο ήταν το 1875, στο Missouri των ΗΠΑ, που επιτεύχθηκε η πρώτη ασφαλής και αποτελεσματική μέθοδος μόνιμης απομάκρυνσης των τριχών, από τον οφθαλμίατρο Charles E. Michel, που θεωρείται και “πατέρας” της ηλεκτρικής αποτρίκωσης. Στην προσπάθειά του να θεραπεύσει τους πελάτες του που είχαν προβλήματα τριχιάσης, εξαιτίας βλεφαρίδων που μεγάλωναν προς τα μέσα, εφύρε ένα τρόπο μόνιμης απομάκρυνσης αυτών των τριχών, με τη χρήση μιας βελόνας. Η μέθοδος βασίστηκε στη διοχέτευση ηλεκτρικού ρεύματος μέσα στον τριχικό θύλακο, μέσω μιας χειρουργικής βελόνας, την οποία συνέδεσε με πολύ λεπτό αγωγίμο σύρμα, με μπαταρία ξηρής φόρτισης. Το ρεύμα που χρησιμοποιήθηκε ήταν γαλβανικό και ο τριχικός θύλακος λόγω της χημικής του αποσύνθεσης, καθιστούσε αδύνατη την επανέκφυση των τριχών αυτών. Οι βλεφαρίδες που αποτριχώθηκαν με αυτό τον τρόπο δεν επανεμφανίστηκαν. Η ηλεκτρική αποτρίκωση με βελόνα είχε γεννηθεί. Κατά τη διάρκεια του 20<sup>ου</sup> αιώνα, η μέθοδος τελειοποιήθηκε και κατέληξε στη μορφή που είναι γνωστή μέχρι και σήμερα.



### 3. ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Στην εποχή μας όλο και περισσότερες γυναίκες αλλά και άνδρες, δαπανούν μεγάλα χρηματικά ποσά προκειμένου να απαλλαγούν από την ανεπιθύμητη τρίχωση, τόσο του προσώπου όσο και του και σώματος, ακολουθώντας διάφορες τεχνικές και τρόπους. Στον αντίποδα, πολλοί άνδρες δοκιμάζουν κάθε καινούργιο σκεύασμα ή μέθοδο, που τους υπόσχεται παραμονή ή/και επιστροφή των πολυπόθητων τριχών της κεφαλής τους.

Η αυξημένη τριχοφυΐα στις γυναίκες δημιουργεί αισθητικά προβλήματα, τα οποία δεν θέτουν σε κίνδυνο την υγεία τους άμεσα, είναι όμως ικανά να προξενίσουν ψυχολογικά προβλήματα, που επηρεάζουν τόσο έντονα την καθημερινή ζωή και δραστηριότητα, ώστε να μπορούν να δηλητηριάζουν στο σύνολό της, ολόκληρη τη ζωή του ατόμου.

Σήμερα η τεχνολογία εξελίσσεται διαρκώς και παρέχει νέα όπλα στην αντιμετώπιση των προβλημάτων της ανεπιθύμητης τριχοφυΐας. Τα μέσα που διατίθενται είναι πλέον ασφαλή και αποτελεσματικά, ξεκινώντας από το ξυράφι, τις ηλεκτρικές συσκευές, τις αποτριχωτικές κρέμες, το κερί, τη χαλάουα, την ηλεκτρική αποτρίχωση με βελόνα, μέχρι και τις πιο πρόσφατες μεθόδους, όπως είναι η φωτοαποτρίχωση.

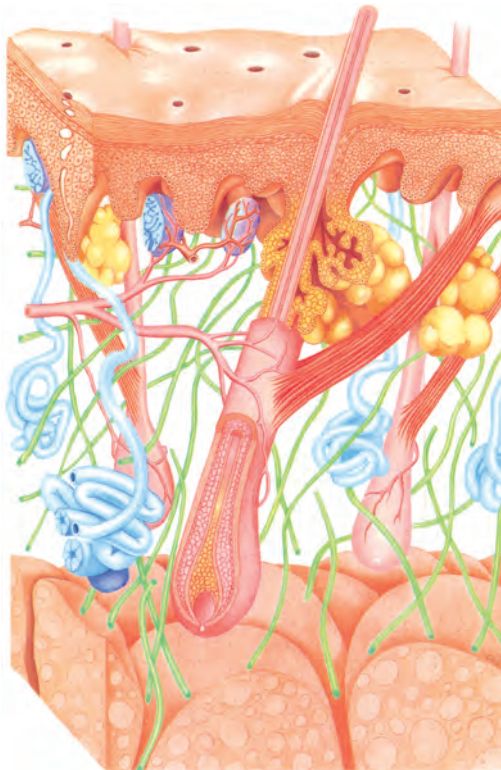
Ο αισθητικός με τις γνώσεις του και την εκπαίδευσή του στις μεθόδους αποτρίχωσης, είναι σε θέση να συμβάλλει στην αισθητική βελτίωση αυτών των προβλημάτων. Συχνά όμως, εκτός από το αισθητικό πρόβλημα που υπάρχει, η αυξημένη τριχοφυΐα των γυναικών είναι ένδειξη της ύπαρξης κάποιας νόσου, σοβαρής πολλές φορές, η οποία χρήζει ιατρικής αντιμετώπισης. Είναι ουσιώδης λοιπόν η καλή γνώση της δομής των τριχών, του κύκλου ανάπτυξής τους και της εξάρτησής τους από το ενδοκρινικό σύστημα, ώστε σε ανάλογη περίπτωση να είναι σε θέση να αναγνωρίζει ή να υποπεύεται έστω την ύπαρξη του προβλήματος και να προτείνει εξέταση του ατόμου από ειδικό ιατρό. Σε δεύτερο χρόνο και μετά από την ιατρική αντιμετώπιση του προβλήματος, ο αισθητικός είναι υπεύθυνος για την αισθητική αποκατάσταση.



## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

# ΤΟ ΔΕΡΜΑ

Η διαδικασία εφαρμογής των διαφόρων μεθόδων αποτρίχωσης προϋποθέτει τη γνώση στοιχείων του δέρματος, επειδή αφενός, ο τριχικός θύλακος αποτελεί εξάρτημα του δέρματος κι αφετέρου, το δέρμα αποτελεί τον περιβάλλοντα ιστό του θυλάκου.



**Εικόνα 2.1.** Απεικόνιση τομής δέρματος. Διακρίνονται τριχοσμηγματικοί θυλάκοι. (Από Leeson και συν., 1988).

## 1. ΓΕΝΙΚΑ

Το δέρμα είναι ένα λειτουργικό όργανο του ανθρώπινου σώματος που επιτελεί πολλαπλές φυσιολογικές λειτουργίες, όπως προστασία, αισθητικότητα, θερμορύθμιση και μεταβολικές λειτουργίες. Περιβάλλει ολόκληρη την επιφάνεια του σώματος με τη μορφή προσκολλημένης μεμβράνης και στα φυσικά στόμια, όπως είναι η μύτη, το στόμα, τα μάτια, τα γεννητικά όργανα και ο πρωκτός, μετατρέπεται στους βλεννογόνους των αντίστοιχων κοιλιοτήτων.

Είναι το μεγαλύτερο σε όγκο και βάρος όργανο του σώματος, με επιφάνεια που ανέρχεται σε 1,7 m<sup>2</sup> περίπου (1,8 m<sup>2</sup> για τους άνδρες και 1,6 m<sup>2</sup> για τις γυναίκες) και βάρος που αποτελεί το 15% περίπου του συνολικού σωματικού βάρους. Το βάρος του δέρματος, εκτός της υποδερμίδας, σε άτομο βάρους 75 kg ανέρχεται σε 4-6 kg, ενώ το βάρος ολόκληρου του δέρματος σε 22-24 kg.

Αναφορικά με το πάχος του, το δέρμα διακρίνεται σε λεπτό, το οποίο χαρακτηρίζεται από τρίχες και σμηγματογόνους αδένες και σε παχύ, χωρίς τρίχες και σμηγματογόνους αδένες. Το πάχος του δέρματος είναι 0,5-5 χιλιοστά και ποικίλει ανάλογα με την ηλικία και το φύλο (είναι λεπτότερο στις γυναίκες, τα παιδιά και τους γέροντες και παχύτερο στους άνδρες), από άτομο σε άτομο, αλλά και στο ίδιο άτομο, από περιοχή σε περιοχή (είναι λεπτότερο στα βλέφαρα, τα αυτιά, τα χείλη, την πύξη ενώ το παχύ δέρμα περιορίζεται στις παλάμες, τα πέλματα και την εσωτερική επιφάνεια των δακτύλων). Το δέρμα διακρίνεται σε λείο, που καλύπτει κυρίως τις παλάμες και τα πέλματα και σε τριχωτό, που φέρει τους τριχοσμηγματικούς θυλάκους.



Εικόνα 2.2. Απεικόνιση έντριχου δέρματος.

## 2. ANATOMΙΑ ΤΟΥ ΔΕΡΜΑΤΟΣ

Η επιφάνεια του δέρματος είναι μεγαλύτερη από την επιφάνεια του σώματος, αφού σε μερικές περιοχές αναδιπλώνεται και παρουσιάζεται ανώμαλη καθώς παρατηρούνται σε αυτή:

- οι τρίχες,
- το χνούδι,
- οι πόροι,
- οι δερματικές θηλές,
- οι πτυχές (δίνουν το χαρακτηριστικό διατετραγωνισμό στο δέρμα),
- οι δερματικές ακρολοφίες (σχηματίζονται από συνένωση των δερματικών θηλών σε στοιχεία στις παλάμες και τα πέλματα και είναι ξεχωριστές και ιδιαίτερες για κάθε άτομο. Στις παλάμες και ιδίως στις άκρες των δακτύλων σχηματίζουν τα γνωστά δακτυλικά αποτυπώματα),
- οι γραμμές του Langer (οφείλονται στη φορά της τάσης του δέρματος που προέρχεται από την ελαστικότητα των ινών και είναι διαφορετική σε κάθε μοίρα της επιφάνειάς του. Οι γραμμές του Langer έχουν μεγάλη σημασία διότι, αν παραστεί ανάγκη, κατά μήκος αυτών πρέπει να γίνει τομή του δέρματος ώστε να ακολουθήσει μια αισθητικά καλή ουλή).

## 3. ΕΜΒΡΥΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΔΕΡΜΑΤΟΣ

Το δέρμα αποτελείται από δύο βασικές στιβάδες: εξωτερικά βρίσκεται η **επιδερμίδα**, το ορατό τμήμα του δέρματος και κάτω από την επιδερμίδα βρίσκεται το **κυρίως δέρμα** ή **χόριο**.

Το δέρμα έχει διπλή προέλευση. Η επιδερμίδα αναπτύσσεται από το εξώδερμα και από αυτήν αναπτύσσονται οι **τρίχες**, τα νύχια και οι αδένες, ενώ το χόριο αναπτύσσεται από το μεσέγχυμα, που προκύπτει από το μεσόδερμα.

### 3.1 ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΔΕΡΜΙΔΑΣ

Η πρώτη καταβολή του δέρματος λαμβάνει χώρα κατά το 2<sup>ο</sup> εμβρυϊκό μήνα. Κατά τη διάρκεια της 5<sup>ης</sup> εβδομάδας της κύησης, η μονή στιβάδα εξωδερμικών κυττάρων που θα σχηματίσει την επιδερμίδα, μετατρέπεται σε δίστιβη. Η εμφάνιση των μελανοκυττάρων και των κυττάρων του Langerhans αρχίζει κατά την 6<sup>η</sup> εβδομάδα και ολοκληρώνεται κατά τη 14<sup>η</sup> εβδομάδα της διάπλασης. Με την πάροδο του χρόνου, οι αρχικές στιβάδες που θα σχηματίσουν την επιδερμίδα αυξάνονται και κατά τον 6<sup>ο</sup> εμβρυϊκό μήνα συμπληρώνεται η διά-

πλαση της επιδερμίδας και αρχίζει η κερατινοποίηση της επιπολής στιβάδας των κυττάρων, οπότε και καλύπτεται η επιφάνεια αυτή από το τυρώδες σμήγμα, ουσία αποτελούμενη από σμήγμα και κερατινοποιημένα κύτταρα. Η επιδερμίδα του εμβρύου παίρνει τη μορφή της επιδερμίδας του ενήλικα κατά τον 7<sup>ο</sup> μήνα της κύησης, καθώς κατά την 23<sup>η</sup> εβδομάδα η κερατινοποίηση έχει εξελιχθεί και υπάρχουν μικρά κοκκία κερατουαλίνης, ενώ τα κερατινοποιημένα κύτταρα αντιπροσωπεύουν την πρόσφατα σχηματισμένη κεράτινη στιβάδα της επιδερμίδας. Υπολείπεται η κοκκώδης στιβάδα, η οποία εμφανίζεται κατά τον 9<sup>ο</sup> μήνα.

### 3.2 ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΧΟΡΙΟΥ

Το χόριο αναπτύσσεται από το μέσο βλαστικό δέρμα. Τα κύτταρα του χορίου (ινοβλάστες, ιστιοκύτταρα) προέρχονται από τα κύτταρα του μεσεγχύματος. Οι ίνες του χορίου (κολλαγόνες, δικτυωτές και ελαστικές) εμφανίζονται την 22<sup>η</sup> εβδομάδα, εντός της θεμέλιας ουσίας του χορίου.

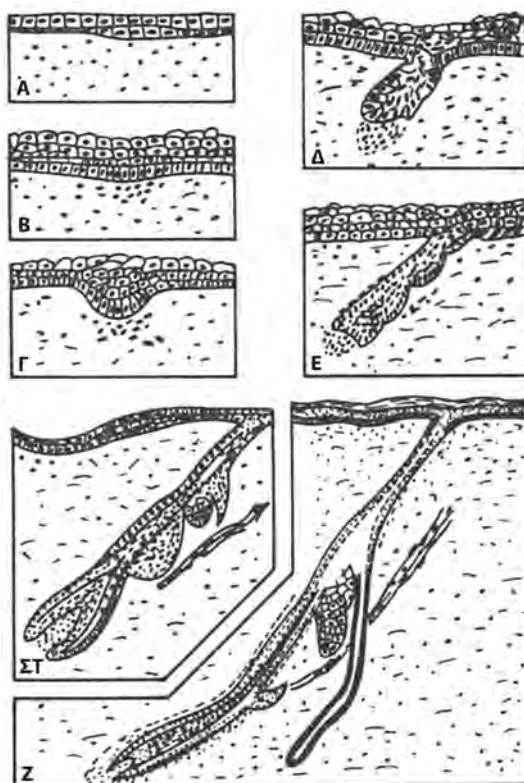
### 3.3 ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΥΠΟΔΕΡΜΙΔΑΣ

Η υποδερμίδα έχει επίσης μεσοδερμική προέλευση και διαφοροποιείται από το χόριο ή ιδίως δέρμα κατά τον 3<sup>ο</sup> εμβρυϊκό μήνα.

### 3.4 ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΔΕΡΜΑΤΟΣ

Οι **τρίχες** προέρχονται από το εξώδερμα. Η διάπλασή τους λαμβάνει χώρα κατά τον 3<sup>ο</sup> εμβρυϊκό μήνα στην περιοχική του μετώπου και 1-2 μήνες αργότερα στην υπόλοιπη επιφάνεια του δέρματος, όταν από την έξω στιβάδα της επιδερμίδας αναπτύσσεται κοιλότητα, η οποία φέρεται λοξά προς το χόριο. Στη συνέχεια σχηματίζεται η **θηλή** και ο **βολβός** της τρίχας (βλ. Κεφ. 13, Διαφοροποίηση τριχοσημηματικής μονάδας).

Οι **σημηματογόνοι** και οι απεκκριτικοί **ιδρωτοποιοί αδένες** σχηματίζονται από την επιδερμική κοιλότητα, από την οποία σχηματίζονται και οι τρίχες. Η διάπλαση ολοκληρώνεται με το σχηματισμό των ιδρωτοποιών αδένων κατά τον 5<sup>ο</sup> εμβρυϊκό μήνα και των σημηματογόνων αδένων περί το τέλος του 7<sup>ου</sup> μήνα της κύησης. Οι εκκριτικοί ιδρωτοποιοί αδένες αναπτύσσονται κατά τον 5<sup>ο</sup> εμβρυϊκό μήνα. Και τα δύο είδη ιδρωτοποιών αδένων τελειοποιούνται μετά τη γέννηση, οι απεκκριτικοί μάλιστα, όπως και οι σημηματογόνοι, κατά την εφηβεία.



Εικόνα 2.3. Απεικόνιση διαδικασίας διάπλασης τριχικού θυλάκου.

Τα **νύχια** προέρχονται από το εξώδερμα και η ανάπτυξή τους αρχίζει κατά τον 3<sup>ο</sup> εμβρυικό μήνα ενώ κατά τον 7<sup>ο</sup> εμβρυικό μήνα ολοκληρώνεται η διάπλασή τους.